

Förmåga: Bli medveten om dina olika roller och betydelsen av att vi alla är olika

Övning: Vilken roll vill jag ta?

Introduktion till pedagogen:

Våra roller

Vi har många olika roller. Hemma är vi kanske son eller dotter. I skolan är vi elev, klasskamrat, kanske elevrådsrepresentant eller skolkörsmedlem. Hur vi är, vad vi gör och hur vi beter oss i dessa olika sammanhang, beror på olika saker:

- Vissa roller har vi haft under en längre tid, vi agerar utan att tänka medvetet, det går automatiskt. Det "bara blir så", för att vi är så vana vid att göra på ett visst sätt i vissa situationer eller med vissa personer.
- Andra roller har vi valt medvetet – så här vill jag vara.
- Det kan vara svårt att ändra de roller man har tagit eller fått. Dels för att det kräver mod av oss att göra en förändring, men också för att andra är vana att vi är på ett visst sätt, och kanske inte tillåter en förändring. Det kan vara lättare att genomföra en förändring med människor som vi precis har lärt känna, eftersom de inte har någon strävan att "hålla oss kvar" i gamla invanda beteenden.

Vi påverkar varandra

Vi påverkar alla varandra i våra roller och beteenden. Titta på bilden nedan av en gruppdiskussion. Man kan lätt tänka sig att ingen annan än personen till höger har en chans att uttrycka sig, men det skulle också kunna vara så att den helt enkelt pratar på, eftersom ingen annan gör det. Förmodligen är det en kombination av båda sakerna.

Poängen är att alla påverkar situationen. Beroende på vilka erfarenheter vi har så upplever vi situationen olika. Vi har alla ett ansvar för de situationer som uppstår – vi som tar mycket plats, vi som tar lite plats, och vi som verkar i det tysta. Våra beteenden sprider sig som ringar på vattnet.

Syfte:

I denna övning får eleverna öva på att sätta sig in i en annan människas situation och träna på att inta olika roller. Genom att uppleva hur det är att välja ett beteende (som kanske inte helt stämmer överens med den man vanligtvis är) ökar förståelsen för hur grupper fungerar och att olika roller kan fylla olika funktioner. Det är bra att koppla denna övning till diskussioner om tolerans, inkludering, gruppträck, förståelse och gruppdynamik.

Material:

- Elevblad: Rollkort (kopieringsunderlag).

Genomförande:**Innan lektionen:**

Kopiera korten (kopieringsunderlag: Rollkort) som beskriver olika roller kopplade till beteenden. Alla elever får ett rollkort och spelar denna roll vid din genomgång, alternativt vid den diskussion kring ämnet som du har tilldelat dem.

Alternativ 1: Förbered en genomgång inom vilket ämne som helst, som du kan använda under övningen. Då genomförs övningen i helklass.

Alternativ 2: Förbered ett diskussionsämne som du kan ge till grupperna som de kan använda under övningen. Då genomförs övningen i mindre grupper. Dela in klassen i mindre grupper med fyra till fem personer per grupp.

Alternativ 3: Berätta om våra roller och att det är beteendestrategier som hjälper oss till exempel att kunna påverka en situation, bli sedda eller ha kontroll. Genom våra roller påverkar vi varandra (se faktaruta). Låt därefter eleverna endast genomföra avslutningen enskilt, utifrån arbetet med "Mitt träd" (se övning, Modul 1).

Inledning av lektionen:

1. Berätta kort vad eleverna ska göra och förklara syftet med övningen. Dela ut korten och be eleverna att fundera på hur de ska "spela sin roll". Hur är man till exempel om man är "En person med mycket energi". De får fundera en stund enskilt.

2. Alternativ 1: Ha en genomgång där du berättar om något samtidigt som eleverna spelar sina roller.

Alternativ 2: Ge grupperna ett diskussionsämne som de ska tala om under tiden som de spelar sina roller.

3. Gör övningen en gång till där eleverna får spela en annan karaktär/roll. De får ett gult kort istället för ett rosa, eller tvärtom.

4. Låt eleverna få diskutera och utvärdera hur det var att spela sina roller, antingen i helklass eller i de mindre grupper de sitter i.

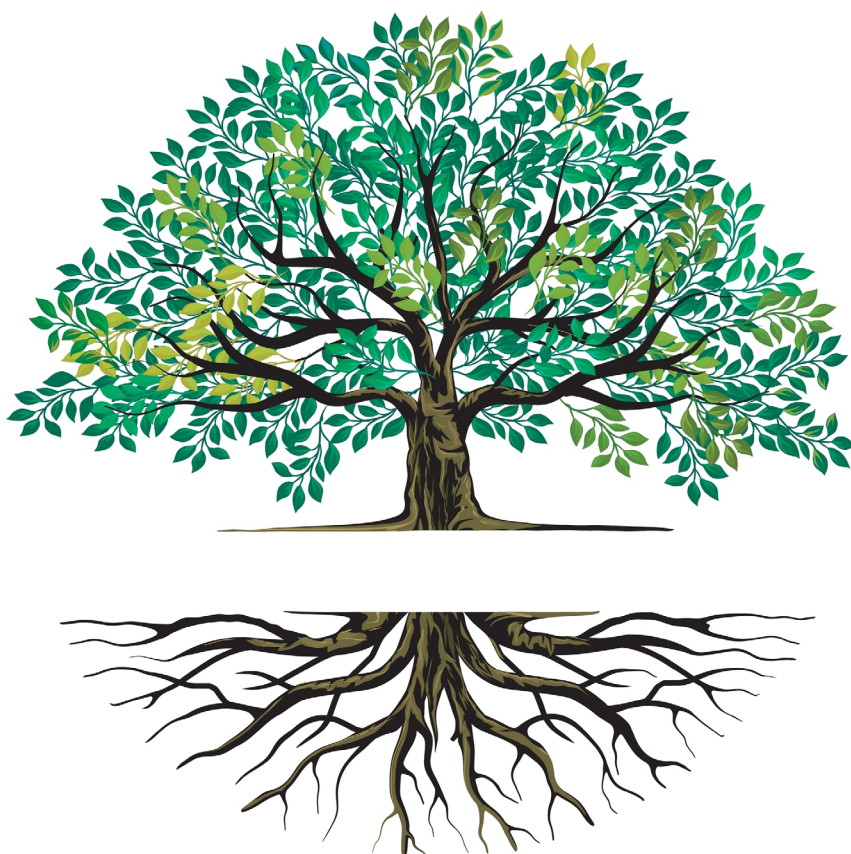
5. En annan version är att lägga alla roller i en skål och ge grupperna (cirka fyra personer) olika scenarion. Sedan drar alla en roll ur skålen och börjar diskutera scenariot utifrån rollen. Efter två minuter lägger alla tillbaka sina roller och drar en ny roll. Övningen kan växla roller tre till fyra gånger. Syftet är att inse att vi kan inta olika roller, att vi medvetet kan växla roller i en situation och hur andra roller påverkar oss.

Avslutning:**6. DISKUSSION:**

- På vilket sätt är det en styrka att vi i en och samma grupp inte är exakt lika varandra? En motfråga kan vara hur det vore om vi alla i klassen vore lika i vår personlighet?
- Vad är viktigt att tänka på när vi ska samarbeta med varandra?
- Har du någon gång tagit en roll i en grupp som du inte trivs med? Hur kändes det?
- Vad kan vi göra i klassen för att alla ska trivas och få vara sig själva?

7. ENSKILD REFLEKTION: Om eleverna har gjort övningen "Mitt träd" (modul 1), låt dem titta på sina träd och utifrån tankar om roller i olika grupper fundera på om dessa roller stämmer överens med deras mål om hur de vill vara.

8. UTVÄRDERING: Vad har du lärt dig av denna övning?

Rollkort

Den studiemotiverade

Den positiva

**Den som ser många olika
lösningar på uppgiften**

**Den som gör alla
uppgifter så som man
tror läraren vill ha dem**

Klassens clown

Bråkstaken

Den uttråkade

**Den som inte litar
på sin förmåga**

Rollkort

